

اسامی برخی خیابان‌ها را مردم انتخاب کردند

**خسرو منصوریان از تاریخ نام‌گذاری خیابان‌ها
بعد از بهمن ۱۳۵۷ می‌گوید**

■ **لیلا ابراهیمیان** / دوبهار که بیاید هشتاد سالش کامل می‌شود؛ خوش‌روست و خوش‌برخورد. زمان کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، نوجوانی ۱۲ ساله بوده که کودتار ابا جان نوجوانی خود درک کرده است. در شهر مشهد به دنیا آمده و در نوجوانی اش با کانون نشر حقایق اسلامی آشنا می‌شود و بعدها دوست علی شریعتی است که ارادتش به دوست کم‌سن‌تر از خودش تا به امروز ادامه دارد. منصوریان فعال سیاسی است که بهاره و منش

مهندس مهدی بازارگان و دکتر محمد مصدق و آیت‌الله طالقانی آشناست و بعد از انقلاب به عضویت نهضت آزادی ایران در می‌آید اما او در کسوت مددکار اجتماعی بیشتر نام‌آشناست. اورشته مددکاری اجتماعی را در دانشگاه تهران تمام کرده و هم‌زمان اولین مهد کودک مدرن در ایران به نام «آشیانه کودک» تأسیس می‌کند. منصوریان بعد از پیروزی انقلاب اسلامی به معاونت اجتماعی و رفاهی شهرداری انتخاب می‌شود و بعد از ۲۲ ماه بار دیگر با استعفای شهردار تهران، او هم استعفا می‌کند و به حوزه مددکاری اجتماعی برمی‌گردد. محمد توسلی، شهردار تهران

درباره دلیل استعفایش می‌گوید: «مصطفی میرسلیم وزیر وقت کشور و سید رضا زواره‌ای معاونش (منتقدانم در شهرداری) در پاسخ به گلایه‌هایم گفتند شما فقط زیاده‌های شهر را جمع کنید.» او پس از آن دیگر تاب بی‌توجهی سیاسی را نیاورد و عطای شهرداری تهران را به لقایش بخشید و خیلی‌های دیگر چون منصوریان از ساختمان شهرداری بیرون رفتند. او از این روزهای خود که یاد می‌کند، می‌گوید «۱۰ سال آخر عمر من بهترین و پر بارترین سال‌های زندگی‌ام است.» در حال حاضر منصوریان مؤسس و هیأت‌امانی دوسال‌مان غیرانتفاعی و غیردولتی است: «انجمن حمایت از کودکان و نوجوانان توان‌یاب» و «انجمن حمایت و یاری آسیب‌دیدگان اجتماعی (احیاء)». گپ‌وگفت درباره عملکرد شورای نام‌گذاری تهران در این موسسه انجام شده است. آن را بخوانید.

داشتند، روحانی خوشفکری که بعداً شهید شدند؛ نمایندگانی از جامعه دانشجویان، نماینده کارگران، مرحوم آقای پورجانی مدیرعامل سازمان بهشت‌زهره، همچنین نمایندگانی از شورای کارکنان شهرداری تهران در این‌شورا حضور داشتند. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی بهشت‌زهره که زیرمجموعه معاونت اجتماعی شهرداری بود، به خاطر مزار شهدای انقلاب به اندازه دیگر پدیده‌های انقلاب جایگاه والایی داشت. چرا؟ چون هر روز جمع‌کنیری از مردم و خانواده‌های شهدای انقلاب قبل و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در آنجا حضور می‌یافتند. مثلاً قطعه ۱۷ شهریور در بهشت‌زهره که شهدای قبل از پیروزی انقلاب در همین قطعه دفن شده بود. شورای نام‌گذاری سعی داشت از اسامی و وقایع تاریخی بهره‌گیری چندجانبه داشته باشد. مثلاً میدان شهدا همان جایی است که حوادث ۱۷ شهریور در آنجا اتفاق افتاده است و ما هیچ دخالت و عمدی در اینکه شهدای قبل از انقلاب در قطعه ۱۷ دفن شوند، نمی‌توانستیم داشته باشیم؛ اما کشتار روز جمعه ۱۷ شهریور ۵۷ در محلی رخ داد که بعداً

■ **تغییر اسامی خیابان‌های شهر تهران با حضور شما در معاونت امور اجتماعی و رفاه شهرداری از چه زمانی شروع شد؟**

من از کالبد شکافی ارزش‌های انقلاب ۲۲ بهمن استقبال می‌کنم؛ این گفت‌وگو هم یکی از همین کالبد شکافی‌ها است. قبلاً در حوزه معاونت امور اجتماعی و رفاه شهرداری پدیده نام‌گذاری شهرها را ندانستیم؛ در واقع ظهور شورای نام‌گذاری معابر و میادین تهران در حوزه معاونت اجتماعی شهرداری پاسخی بود به خواست مردمی که انقلاب ۲۲ بهمن را رقم زده بودند. مردم انتظار داشتند که ارکان و مسئولان جدید پاسدار ارزش‌های منبعث از انقلاب باشند. کمیته نام‌گذاری شهر تهران را به شیوه شورایی انجام دادیم: «وامرهم شورا بینهم». در این شورا نمایندگان طبقات مختلف جامعه حضور داشتند.

■ **شورای نام‌گذاری تهران متشکل از چه کسانی بودند؟**

ممکن است اسامی خاطر من نباشد؛ از جامعه روحانیت حجت الاسلام فضل‌الله محلاتی حضور

ما آن را خیابان و میدان شهدا نام‌گذاری کردیم زیرا شهدای آن روز خونین در قطعه ۱۷ به خاک سپرده شده بودند. اتفاقاً جانی‌هایی که به گونه‌ای بود که از همه فرصت‌های ارج‌گذاری به شهدای انقلاب استفاده شود. مثلاً تعمیدی در این بود که تربیون حضرت امام خمینی (ره) در سخنرانی ۱۲ بهمن در نقطه‌ای از بهشت‌زهره قرار داده شود که نزدیک قطعه ۱۷ در بهشت‌زهره باشد. همچنانکه محل دفن مرحوم آیت‌الله طالقانی در ۱۹ شهریور ۱۳۵۸ را در همان محل قرار دادیم.

■ **چرا در شورای کمیته نام‌گذاری نماینده گروه‌های سیاسی حضور ندارند؟**

نمی‌خواستیم مطلب را سیاسی کنیم؛ اگر چه برای هر یک از این انتخاب‌ها بالطبع گروه‌های سیاسی موضع‌گیری داشتند. اتفاقاً به برخی از گروه‌های سیاسی گفته شده بود که در این شورا عضو باشند ولی بعضی از آنها دعوت ما را نپذیرفتند. مثلاً سازمان مجاهدین خلق آن روزها را دعوت کردیم؛ آنها هنوز موضع‌گیری‌های آنچنانی که بعدها در مقابل انقلاب داشتند، آن زمان اصلاً نداشتند. ما می‌خواستیم امانتدار انقلاب باشیم و ارزش‌های انقلاب را با نام‌گذاری خیابان‌ها تحکیم بخشیم نه اینکه شورای نام‌گذاری محل کشمکش‌های سیاسی باشد.

■ **آیا قبل از انقلاب کمیته‌ای برای نام‌گذاری خیابان‌ها نبود؟**

نمی‌دانم! ما در آن بازه زمانی نمی‌توانستیم دنباله‌رو نظام قبل بوده تا ببینیم که قبلاً اوضاع چگونه بوده است. انقلاب شده بود و در حقیقت هم مدیریت‌ها تغییر کرده بود و هم مردم به دنبال تغییر بودند. ما هر هفته بین یک تا سه بار جلسه تشکیل می‌دادیم.

■ **اسامی خیابان‌ها بر اساس چه اصولی انتخاب می‌شد؟**

طبیعتاً ارزش‌های انقلاب در صدر و راس امور بود؛ شعارهای انقلاب هم چنین جایگاهی داشت. اما ملاک ارزشمند دیگری هم وجود داشت و آن نام‌گذاری خود مردم بر خیابان‌های تهران بود. مردم خیابان پهلوی را خیابان دکتر مصدق نامیده بودند. بنابراین خیلی طبیعی بود که ما با توجه به این امر آن خیابان را به نام دکتر مصدق نام‌گذاری کنیم. مثلاً پارک فعلی لاله که آن زمان پارک فرح بود، خسرو گل‌سرخ نامیده بودند. بعداً با توجه به عملکرد چریک‌های فدایی با جدایی طلبان در کردستان طبیعی بود که جامعه‌پذیری تفرقه نباشد لذا تشخیص کمیته ما این بود که به نام‌گذاری جهت دار گروه‌های سیاسی که خود به اقلیت و اکثریت تقسیم کرده و مسلحانه در مقابل انقلاب قرار گرفته بودند صحنه نگذارد. با اینکه اسم گل‌سرخ بر پارک فرح گذاشته شده بود ولی رغم اینکه برای گل‌سرخ احترام و ارزش قائل بودیم، آن را به لاله تغییر دادیم؛ از خون شهیدان و وطن لاله دمیده است. شورای نام‌گذاری در آن شرایط آیا باید مقابل ارزش‌های انقلاب می‌ایستاد و کشمکش ایجاد می‌کرد یا باید آرمان‌های مشترک انقلاب ۲۲ بهمن را تحقق می‌بخشید؟

■ **در داخل کمیته نام‌گذاری اختلاف نظر وجود داشت؟**

آنقدر ارزش‌های انقلاب عزیز و مهم بود که من اختلافی را به خاطر ندارم. من شرافتم را جلوی حقیقت بودن این بیان گرومی‌گذارم که هیچ اختلاف

ویژه‌نامه روز
جهانی شهرها
آبان ۱۳۹۸

ایران